

Samiliens Blomst

— af —
Mrs. Brentiss.

Zlutning.

„Tal ikke mere, kære Arthur,“ sagde Lucy smilende. „No, det gør mig godt. Jeg længes efter, at du skal sige, at du er glad ved, at jeg har borte fra denne Verden. Du drag Dnsfor for vor stakkels Moder, trøst hende, naar jeg er borte, og lad hende sige dig mere derom. Du maa sige dem alle til Jesus. Moder vil hjælpe dig, Jesus vil selv hjælpe dig. Om de ikke skulde lære noget andet, det gør ingen Ting. Jeg ser nu, hvor værdiløse den bedste Uddannelse vilde være, hvis jeg ikke havde noget mere og bedre.“

„Jeg er saa bange for at lade dig tale mere, kære Arthur. Jeg vilde saa gerne høre det, men jeg ved, at det trætter dig.“

„Nej, det gør mig godt. Jeg maa sige endnu en Ting, fordi jeg ved, det vil trøste dig, naar jeg er borte.“ Hun tøvede et Øjeblik og vedblev saa: „Jeg har tænkt paa den Dag, da vi i S. besteg den stejle Strand for at se den dejlige Udsigt. Det var saa svært at naa dertil, vore Fødder bleve saarede af Stenene, og vi bleve trattede af Varmen. Jeg naaede først dertil, og jeg havde saa ondt af dig, der endnu havde et Stykke tilbage at gaa. Men saa tænkte jeg: naar hun kommer herop og ser, hvor smukt her er, da vil hun glemme alle Anstrengelser. Og saaledes er det nu jeg er snart derværende, saa ved jeg, at om en kort Tid, da kommer du bagefter, da vil du glemme, hvor stejlt og hvor anstrengende Vejen saa tit var, naar du ser det skønne, som jeg nu snart skal se, og saa skulde vi hvile hos Jesus. Fortaar du? for jeg er der allerede nu. Jeg kan ikke sige mere.“ Hun kaldt udmattet tilbage paa Ruben.

Lucy løb efter sine Forældre. Arthur var bebojmet, og det varede længe, inden han kom til sig selv igen. Disse udtalte sammenhængende Tanker var hans sidste. I de følgende Dage hvilede han sin enselte Læse-rene Sætninger eller Ord. Han blev saarede Dag for Dag og saa stille og luttede sig, naar en af dem sang en Salme eller lasse i Bibelen for ham; undertiden gjorde han en barnlig Bemærkning om, at han skulde snart i Skole hos Jesus. Stakkels Hatty var hos ham Dag og Nat. Hun behandlede sig dybt sin Tante og sin Onkel, da hun havde skrammet ham med sin heftige Sorg, men hun søgte sig ogsaa tit trøstet af mange et kærligt Ord eller smil skægt af den lykkelige, døende Broder.

Tilfældt, med sin elskede Lucys Haand i den ene Haand og med sin Moders og Hattys i den anden, gik Arthur tryklos gennem Dødens Skagedal; og de, som kendte ham, tvivlede intet Øjeblik om, at Herrens Engle bar ham til det dejlige Land, hvor der er evig og salig Glæde.

XXIII. Den brudte Steds.

Arturs lille Bærelse, i hvilket han havde udstillet sit barnlige Hjerte for sin Onkel, blev nu et „Værelse“ for mere end en af den følgende Familie.

Der knelede hans Moder ofte, medens Børnene sov, og bad om Trøst for sig og for dem, og der togde Lucy ind for under Samtale med sin Gud at hente Kraft til taalmodig og kærlig at udhøre de Pligter, der hvilede paa hende; selv Hatty hjalp sig ind i denne lille Selskab, skulde Ansigtet i Arturs Soveværelse og grad baade Sorgens og Angerens Taarer, medens hendes stakkels, søgende Hjerte lidt efter lidt luftede sig op for den evige Trøstens Ålde, og hun fandt Hvile i sin Frelseres Arme.

Selv de smaa Brødre listede sig ind i „kære Arturs“ Bærelse, saa paa hans smukt ordnede Væger og husede paa de mange, kærlige Ord, som han der havde talt til dem.

For Arturs Forældre var denne Sorg en af de sidste Draaber i det Sørges Bæger, der næsten var fylgt til Glanden. Dog var dette en ny Art af Prøvelse, thi det var det første af deres Børn, der blev taget fra dem, men Savnet af Arthur blev ikke mindre, fordi der endnu var en stor Skat tilbage; hans Plads i den rønlige Steds kunde ikke udfyldes. Hans Plads i Lucys Hjerte kunde heller ikke udfyldes, hede Verden syntes Længsel, siden Arthur havde forladt den; men hvor dybt hendes Sorg end var, glemte hun dog aldrig, at hun ikke var ene om den, og det blev hendes daglige Bøn ved foraget Stærklighed at sige at mildne Savnet for de andre. Men Sorgen blev for hende selv til den rigeste Beskyttelse, thi den tvang hende tætere ind til Korsets Fod og dybere ind i Stærklighedens Bøvn, der, hvor et Guds Barn aldrig forgæves skal sige Trøst og Kraft.

Hun Grants Helbred havde i det sidste Mars Tid været mindre godt, men nu efter Arturs Død, blev hendes Kræfter bestandig svagere. Der var Dage, hvor hun maatte holde sig i No paa sit Bærelse flere Timer ad Gangen, og mange af de huslige Pligter, der i Aar og Dag havde hvilet paa hende, maatte hun een efter anden lægge over paa Lucy eller Hatty. Det var saaledes maanlig Lucy, der blev baade Moder og Søster for de smaa; og atter maatte hun sætte sine egne Interesser til Side, men hun gjorde det med et glad, et villigt, ja et taknemmeligt Hjerte. Og dog, hvilken Overgang for hende fra sidste Vinter i hendes Dødssteds Hus, hvor hun var omgivet af alle Livets Behageligheder og blev beundret saavel i Hjemmet som paa Kirkefester. Men alt dette erstatte sig i rigt Maal af Glæden over at kunne frede om sine Forældres sidste Aar og af den rige Genfærdighed, som hun fandt hos dem alle, smaa og store. De lange og kærlige Breve, som hun Tid efter anden modtog fra sin Tante, fra Helen og fra Lee, var hende ogsaa til stor Opmuntring. Frøken Priggotts storslåede Breve fandt ogsaa underliden Vej til den lille Landsby og derfra til Lucys for al Stærklighed modtaenlige Hjerte.

Smidertid arbejdede John med stor Iver, men i al Hemmelighed over i Udvikling, hvor han havde indrettet sig et Værksted. Han havde opbygget sine vilde Planer om at gaa til Søs, thi han vilde ikke befrygte sin Moder og Lucy dermed. Han arbejdede nu tidlig om Morgen og i hvert et lejlighedsvis, han havde, og forberedte Lucy paa, at han snart vilde berede hende en stor Overraskelse. Undertiden trængte hans muntre Mjæstet ud til dem fra Værkstedet, men pludselig kunde

han holde inde dermed, naar Billedet af den elskede, savnede Broder viste sig for ham. Endelig kom han en Dag ind til Lucy med et straalende Ansigt og udrød triumferende:

„Massinen er i Gang, den arbejder, som Lucy, og se!“

Hun fulgte med ham, og han forklarede hende Brugten af den og alle dens forskellige gode Egenskaber, indtil hun delte hans Begejstring.

„Hvor det er udmærket, John,“ sagde hun, „men det bliver nødvendigt, at du lærer noget rigtig, at du kommer paa et mekanisk Værksted, saa kan du drive det vidt, men dertil hører Penge,“ tilføjede hun grundende.

„Brød dig ikke derom,“ sagde John glad. „Dinzel har sørget derfor. Han har sendt mig Penge til alt, hvad du ser her, og har lovet at hjælpe mig frem, naar jeg kunde lave noget nyttigt. Dette koster han til mig, da han bad mig om at opgive at blive Sømand, thi, den Gang, han var her i Vestsjælland, saa han et Par Smaating, jeg havde lavet, og han erklærede da, at jeg havde mekanisk Talent. Jeg har ikke fortalt dette til andre end til Arthur.“

Lucy var henrykt over, hvad hun her hørte, og ikke en Maaned efter denne Samtale havde hendes Dødssteds Værksted i Huset hos en Hr. Haskin, hvor hans industrielle Coner som Mechaniker skulde gøres frugtbringende.

Saaledes var der løst et Byrde fra den befængede Moders Skulder.

Tidlig om Morgenen kom Rebecca hjem for at blive der nogle Uger. Hendes Mand havde sat sig i Hovedet, at deres Gaard skulde bygges større, fortalte hun, og medens dette skete, var der ingen Plads for hende der, og hun var meget glad over at kunne blive en lille Tid i sit gamle Hjem. Da Arthur saa hende, havde John Wright ogsaa været fengseliggende, og Rebecca havde ikke kunnet forlade ham; nu var hun derfor mere end taknemmelig over at kunne saa talt med dem alle om den elskede Broder, og hun kunde fortælle Lucy mange Ting om ham, som hun ikke vidste.

„Jeg lagde Mærke til hans Høite og talte til Moder om den,“ sagde hun, „men Moder mente, at den lignede din Høite, og at den nok vilde gaa over.“

„Ja, kære Rebecca,“ svarede fru Grant, „jeg kan huske, at du talte om den, men jeg hujtes, at han var saa roff, og jeg havde saa meget andet at tænke paa, og var selv begyndt at frantse. Dog, det var jo Guds Vilje, at det skulde ske saaledes.“

„Jeg har nu aldrig troet, at han vilde blive gammel, men det dog kom det alligevel saa pludseligt for mig, og det var haardt, at jeg ikke kunde være her og høre hans sidste Ord. Men heretter vil jeg ikke gaa eder til at græde, som nu, ved at tale om ham; straks saanedes jeg ham saa meget, saa jeg ikke kunde andet.“

Rebecca blev hos dem ikke blot nogle Uger, men hele Sommeren, og hun var til megen Hjælp og Glæde for dem, thi hun havde forandret sig meget til sin Fordel. Hendes Mand var god og kærlig mod hende, men et manglende i deres Lykke: et Barn. Derfor underhandlede hun nu med sin Moder om at faa Lov til at tage en af de smaa Brødre med sig, naar hun igen skulde forlade sit Barndomshjem.

Da baade fru Grant og Lucy syntes, at de ikke kunde undvære nogen af dem, blev Sagen foreløbig stillet i Bero, til Tiden for Afrejsen kom nærmere.

XXIV. Et nyt Hjem.

Den Beslutning, som Lucys Venner havde taget for den foregaaende Sommer, men som da blev hindret af Tanten's Sygdom, blev nu bragt til Udførelse. De kom alle til S., der laa i en smuk, hjerterig Gård, og indrettede sig der et hyggeligt Hjem. Nu havde Lucy den Glæde at se, hvor meget hendes Moder og Tante søgte sig tiltraktne af hindeandens Selskab, medens det samtidig glædede hende at høre de to Barndomsveninder, fru Grant og fru Lee, tale om de forskellige Tinger, der i deres Stoledege havde tilbragt sammen. Lucy var tillige ligefrem lykkelig over at mærke, hvor meget disse kære Venners Navne og deres bidrag til at opmuntre hendes Moder, det var, ligesom hun levede op paa.

Helen var fuldstændig tilfreds, naar hun blot kunde være i Nærheden af Lucy, og snart levede hun sig aldeles ind i Familien. Hun var meget indtaget af Hattys murede sig over de smaa Drengene og fandt Broder og Søsterret bedre end alt, hvad hun før havde smagt. Hun medbragte gode Væger, og hendes Lucy passede sine huslige Pligter, lagde Helen hjalp for hende, eller til andre Tider overtog Rebecca Styret, og de to Skrifiner foretog da Spøbereture sammen.

Saaledes hengik Sommeren fornøjelig for dem alle, og da Vennerne rejste bort, var det med det lyse Haab, at de skulde mødes igen paa samme Sted til næste Sommer. Men med deres Afreise skuldes det komme Haab i Hr. Grants og Værnens Hjerte om den kære Moders Helbredelse. Det havde hun været en kort Opblussen af Kvalitet. Hendes Kræfter paandt aldeles, og hun laa hjælpeløs som et Barn. Rebecca blev nu kaldt hjem til sin Mand, og de fire mindste Drengene fulgte med hende paa hendes indstændige Bøn. Lucy og Hatty kunde i Sandhed ogsaa trænge til at være dem foruden, thi de fik Brug for alle deres Kræfter.

Det blev en lang, sørgelig Vinter, kun den taalmodige Patients Smil oplyvede den for dem, thi da de saa hendes uopførte Lidelser, kunde de ikke smile, de kunde kun sige at ligne hende i Taalmodighed. Paa en rolig Morgensmorgen opstod Kampen, og dette Ansigt, der i otte Maaned havde været præget af Lidelse, løste nu i den uforlyttede Høiles Stærklighed. Hun havde ikke hele Vinteren igennem liget sig selv saa meget som nu, da Døden gav hende det tilbage, som Sygdommen havde frataget hende. Ingen, der saa dette Ansigt, kunde tvivle om, at det var vel, og fremfor alt kunde ingen, der havde kendt hendes Vel, levet under Herrens Naade og i hans Stærklighed, betvivle det. Hendes sørgende kære begravelse hende ved Arturs Side. De troede, at de vidste, hvad Sorg var, den Gang Jorden dækkedes over ham, men denne Sorg havde en dybere Betydning; thi i hele Verden var der dog kun een Moder for dem!

Lucy maatte nu optage alle de huslige Pligter efter ter en større Maaleskif end nogen Sinds før. Thi hende kom Værnens med deres barnlige Sorger, i hendes Sted skulde de deres Godebør, grad og snævre, at Mo-

der vilde komme tilbage; medens hendes egne Taarer faldt paa de høje Godebør, havde hun dog et Smil til dem, for at Hjemmet ikke skulde blive dem for sørgeligt; trøstende Ord til sin Fader og kærlige Ord til Hatty maaned hun heller ikke. Men gennem Sørgerne lærte Lucy dette: „Herren vil have mit hele Hjerte,“ og hun gav ham det.

Sommermaanederne bragte atter Lucys Venner til S. De saa, hvorledes hun nu havde rodfæstet sig i den hengelige Steds, og at hendes bedste Ungdomsaar vilde hengaa med disse mange huslige Pligter og Befordringer. De søgte at indvirke paa hende for at faa hende til at faa sine selv, men hun stod urokelig fast, hun vilde blive paa sin Post. Derimod snævrede hun, at Hatty maatte faa en lille Hvile fra dette anstrengende Liv, og hun bad derfor sin Tante om, at de vilde tage Søsteren med tilbage til deres Hjem, og heller end gerne oplyde de en Bøn af hende, der var dem saa nær. Hatty vilde først ikke forlade Lucy, dog maatte hun til sidst falde til Røje og rejse med sin Onkel hjem. John var fremdeles hos Hr. Haskin, og den mindste, lille Dreng var bleven hos Rebecca. Af de fire andre, der var under Lucys Opdragelse, var Tom den ældste, og Lucy anvendte nu i de lange Vinteraftener sine Kundskaber til Fordel for ham, der vilde sig at have langt bedre Coner, end hans Forældre nogen Sinds havde troet. Dette forfattede i to Aar, og da havde hun den Tilfredsstillelse at kunne fortælle sin Fader, at Tom nu var saa vidt, at han i Stedet for Arthur kunde komme til Kollégiet, hvis hans Fader havde Naad til at betale for ham. Med Forbavelse og Glæde hørte Hr. Grant dette og gav villig sit Minde til Lucys Forslag. De mindre Drengene blev dog heller ikke glømte. Lucy underholdt dem paa forskellige Maade, lærte dem mange nyttige Ting og gjorde Livet lykkelig for dem. Saaledes gik Aar efter Aar. En Kristmesse til at opgive sit Livs Gerning, for den var fuldst, mødte dog Lucy, men hun modstod den, og intet blev forandret.

Dr. White havde altid profeteret, at den unge Mand, der havde valgt Arthur omfald, vilde vende tilbage, og han kom, men — Lucy blev den samme som før. Hun blev sin Faders kærlige, trofaste Støtte og Plejerke i hans sidste Leveaar, til han i Døden luftede sine Pine. Hatty havde da alt faaet sit eget Hjem. Børnene var ikke længere Børn, men var ude i Verden, og af hele den store Husstand var Lucy den eneste, der var tilbage. Selv Helens Sommerbesøg opbrød til sidst; hun var nu ogsaa Hustru og Moder. Til hvilket af de mange Hjem, der kærligt aabnede sine Arme for Lucy, skulde hun da ty? Hun tøvede ikke længe med at bestemme sig. I et kort, tomt Hus boede der en lille, gammel og rynket Kvinde. Hun var nu ældre, mere ensom og mere runket, end da hun for femten Aar siden tilhød den unge, smukke Pige et Hjem. Til hende gik Lucy. Hun var heller ikke ung længere, men i manges Øine var hun smukkere end før. Frøken Priggotts gamle Hjerte fængede sig ved at modtage hende. De fød sammen ved Kammen, talte om de Aar, der var gaaede, og om det ukendte Liv paa den anden Side af Graven. Alderen havde taget haardt paa den ensomme, barnløse Kvinde's Udseende, men det varme Hjerte var ubæret rørt. Nu søgte det en Lykke, som det aldrig før havde kendt.

Det lykkelige, agtelsefulde Liv, som Helen førte, havde ikke forhindret hendes Stærklighed til Lucy. Hun bad denne velkommen med den gamle Umhed og fandt i Lucy den samme trofaste Veninde som før. Helen forstod nu dog bedre end tidligere Beskyttelsen ved at kunne ofre sig for andre, og hun tilfaldt ganske det Hjem, som Lucy havde valgt sig.

„Du gør Frøken Priggotts sidste Dage mere end lykkelige,“ sagde hun, „men husk, at du næste Gang kommer til mig.“

No meget forskellige Veje havde Herren ført de to Veninder, men deres Hjertes Maal og Kæmpel var det samme. Midt i al sin jordiske Lykke havde Helen dog med Sandhed sige: „Lige med dig har jeg ikke lyst til noget paa Jorden.“

„Du er nu mit eget Barn,“ sagde Frøken Priggott hør dog til Lucy. Dette var hun et Udtryk for den gamle Dames Stærklighed til hende, men der er mange onde Tænger og ondskindige Sjæle i Verden, og disse spurte: „Hvad andet end timelig Fordel skulde vel kunne have formaaet en ung Pige til at ofre sig for en hinesid, ubehagelig, gammel Dams?“

Denne uretfærdige Mistanke naadede Lucys Dren, og for en Tid bragte den Uro i hendes Sind, men de onde Tænger blev bragt til Tavsighed, da Frøken Priggott i Fred luftede sine Pine. Hun havde nemlig, paa Lucys indtrængende Bøn derom, bestemt, at hele hendes Dødssteds skulde anvendes til Arbejde for Guds Riges Sag.

Efter Frøken Priggotts Død oplyste Lucy sit Lykke til Helen og søgte og fandt sit Hjem hos hende. Der vilde vi med Glæde have forladt hende, hvis ikke en Stemme høit havde løstet det derimod. Den kom fra hendes eget Hjertes Døds og hvilede om lange Aars Taalmodighed, Trofasthed og Dvoitrelse, og den talte om et Hjerte, der elskede hende, og om en Sjæl, der helt og fuldt havde hengivet sig til Herren. Tilfældt luftede hun til denne Stemme, fulgte dens kaldende Røst og blev modtaget af et varmt og mandigt Hjerte. Der levede hun sine sidste og sine bedste Aar, og saaledes gik Dr. Thorntons Spødom i Opfyldelse.

Tre af mine Venner.

Afbetaling paa min Færd

— af —
en gammel Feltpræst.

Forfatter til „Præsten i Argen“ og til „Ellen“.

Naar jeg har kaldt de efterlysende Skildringer „Afbetaling paa min Færd“, saa trænger dette vistnok til en nærmere Forklaring.

Altersligt maa jeg da bemærke, at her er ikke Tale om den Gæld, hvori jeg naar til vor Herre; thi af den kan jeg intet afbetale, ligesom det smaa store Aldrag; men derimod om min Gæld til det Land, hvori Gud lod mig leve, til det Følk, i hvilket jeg har min Rod, og som jeg derfor elsker over alle andre, og endelig til dem af mine Venner, der er borte gaaet for fortære et kun kaldes „Afbetaling paa min Gæld“, lidt af hele Gælden.

Til disse tre: Land, Følk og Venner, er jeg i en bundløs Gæld, og det er derfor, at disse Skildringer læser længere Tid siden, og blandt disse er ogsaa de, som omtales i de følgende Blade,

den. Gælden selv kan jeg aldrig faa betalt, saa vist som Stærklighedens Fordring aldrig kan udsømmes; og det vilde ogsaa gøre mig ondt, om jeg var gældfri ligeoverfor disse mine Kreditorer. Hvor vilde jeg dog være ulykkelig, dersom den Dag nogen Sinds kom, da de intet mere havde tilbage hos mig, eller dersom jeg var et af disse ulykkelige Menneker, der ikke kender eller ved-gaar deres Gæld til Hæderland og Venner. Det er min Lykke, mit Livs store Beskyttelse, at jeg er en Skyldner saa længe jeg lever; thi det er jo Væstet for, at der er udbetalt mig mere godt, end jeg nogen Sinds kan gengælde.

Min Land! du, som gjit imod Vest, imod det store Hav; maa frumme din Røg for at tage imod Stødet fra de magtige Vænder! du, som mod Dit maa rejse de magtige Dage for at skærme for det lave, og som mod Syd maa ligge aaben, fordi Redet er af Løve, aaben for dem, der vil trænge sig frem Strid for Strid, og hvor ikke en Lomme Jord kan forjæres ved Alfter og Diner, men kun ved „levende Søen!“ Hvor kan jeg glemme dig, at du dog, alle Begynder hvor jeg vender mig hen, alligevel har et Smil kløvers til mig, istad du rækker mig mit daglige Brød! Hvor skulde jeg kunne betale dig for hver Gang jeg gik ved Stranden og saa dine Støve rive til mig i det stille Vand, som for at ryste Astenens Fred ned over mig! eller for hver Gang jeg arbejdede paa disse store, ubegrænsede Stetter med de lange Ulfjæter, der førte mig til de ind til det Bunt, hvor Himmel og Jord mødtes, og saaledes førte min Sjæl længere end mit Fie naadede. Jeg kan ikke betale det; men jeg vilde gerne give dig et Bønneskifte om min Stærklighed; jeg vilde saa gerne at alle andre ogsaa skulde elske dig; at de gamle med Takfuldhed maatte se tilbage paa de Trin, de gif, og at de unge maatte komme til at se paa dig som paa „det hellige Land“, helligt, fordi du er vore Fædres Land, givet os i Aro og Eje! —

Min Følk! du, i hvis Sted jeg blev født og opfoiret, du, som intet forholdt mig af hvad du elskede, du, som opbod dine Vinder for mig, at jeg ganske kunde være sammen med dig, og hvis Glæde og hvis Smerte jeg derfor har kunnet føle som min egen; du, som fremfor alt gav mig en Plads iblandt dem, der nød den Gæde at komme for dig, som faldte paa mig i min Ungdom og ikke skød mig til Side, da jeg var bleven ældre; hvor kunde jeg dog glemme min Gæld til dig? Jeg maa vel bekende det, at naar man ikke mindste har faaet en Auelse om deres Aar, der idet ved Babylon's Kloder, saa glemmer man ikke sit Følk, for man glemmer sig selv, og for man ikke længere kan høre sit eget Hjerteslag. Hvor skulde jeg vel tænke paa at kunne betale min Gæld til dig; men jeg vilde saa gerne, at du skulde komme til dig selv igen, at „Miskundhed og Sandhed maatte møde hinanden, Retfærdighed og Fred fæste hinanden; Sandhed vofse op af Jorden, og Retfærdighed se ned fra Himlen paa dig (Ps. 85); jeg vilde saa gerne give min Stærke til, at hvad der skal mindes, ikke maatte blive glemmt, for at „Herren kunde finde Beskyttelse i mit Følk“ (Ps. 149).

I unge! Det kan maatte synes eder underligt, naar jeg ogsaa bekendet mig som eders Skyldner, og tilføjer, at jeg er i en ubetalelig Gæld til eder; og dog er det saaledes. Forstaar I ikke nok, at den maa være en andens Skyldner, som har faaet Lov til at træffe Beskær paa ham, og I er netop dem, paa hvem vi gamle har faaet Lov til at træffe Beskær. I er jo vort Fættids Haab; det er eder, til hvem vi betror, ikke alene det Land og det Følk, vi modtog fra vore Fædre, men Haalet selv for vort Fædrelands Fættid, det Haab, som vi i de mange Aar har bevaret som vort Hjertes bedste jordiske Staf. Naar da vi, der agtedes værdige til at tage Del i vort Fædrelands haarde Kamp, vi, som var Vidner baade til dets Sejer og til dets Nederlag; vi, som har jublet med det i dets Røbel og grædt med det i dets Graad; naar vi, som netop derfor alvorlig, lig saa mange andre, har opgjort Haalet om Genoprejsning, fordi Stærkligheden haaber alt; naar vi, idet vi staar i Begreb med at gaa bort, ser os om efter Mand, i hvis Hænder vi kan nedlægge vore Baaner, og hvis Hjerte vi kan efterlade vor Stærklighed fornyet, naar vi ingen andre finder end eder, hos hvem vi kan gaa med vort drebare Haab den Tro, at I ikke vil flaa det fejl — saa er det dog vel os, der staar i en stor Gæld til eder. Se! den Gæld kan jeg ikke betale! men jeg vilde saa indelrig gerne efterlade eder et Ord, der kan fortælle om den Mand, som enangaa boede i vort Følk, og faldte det til Trofasthed, Taalmodighed og Tapværdighed, for at Beskær ogsaa kan blive indløst af eder. Det er et færdspængert Øjeblik, da den sidste Mand af Herrens fæst i Jlden, saa der er ingen flere tilbage; men det er et Følks Dødsøjeblik, naar den sidste Mand af dem, der led og stred for det, gaar bort, og der er ingen tilbage, som kan rulle frem og forfætte Kampen for dets Liv, — og det er eder, der nu skal rulle frem. Hvor vilde jeg være glad, om I, efter at have læst denne lille Bog, kunde sige: „Vi ved, hvor vor Plads er, og vi skal ikke forraade eders Haab.“

Det er eder, der har givet det første Stød til, at jeg har frøvet de følgende Blade; thi jeg mødte et Par af eder, og hverken kunde jeg kendes ved den Forhærdetheds eller ved den Gienfængenss Naad, der talte igennem dem.

Der kom en Gudsmandsforen til mig med et Brev, hun havde faaet fra sin Onkel, og hun vilde, at ogsaa jeg skulde dele hendes Glæde herover. Sønnen havde lært et Haandværk, rejste paa dette og opholdt sig nu i Berlin. Moderen var glad over, at Sønnen havde bestemt sig til at blive borte, indtil han var kommen ud over Værnens Pligter, og hun var glad over alt det, han fik at se. Hvad havde han da set? Efter at have bestreuet andre Ting, fortalte han i Brevet: „I Søndags var jeg i Kjøbenhavn, og du kan tro, at der var noget at se; men det smukkeste af det altsammen var det dog, da jeg kom derind, hvor der var fuld af Ranoner og Damsbrødsflag osv., som var taget ved Dødsfald.“

Søster I det ret, hvad han frøvet? Søster I det, saaledes som jeg hørte det? Ikke med Pærne, men med Hjertet? „Men det smukkeste af det altsammen var det dog, da jeg kom der ind, hvor der var fuld af Ranoner og Damsbrødsflag o. s. v., som var taget ved Dødsfald.“ Ved I, hvad dette „o. s. v.“ betyder? Det betyder (hans døende Randsmænds Mod, de saarede Kammer, de faderløse Gienfængelse og Enernes Fortvivlelse — ganske døende, danske faarede, danske kaaberløse, danske Enter! — og det fandt det unge Menneke var „det smukkeste af det altsammen!“

(Fortættets.)